

Folk, organisering, ledarskap

Rafael Hernandez

**Anförande på
Konferens om Religiös tro, politiska
institutioner och sociala modeller,
Espacio Laical Havana 2014-03-6-8**

Anförandet utgår från en genomgång av olika sociala kategoriers representation i kommunistpartiet PCC och dess politbyrå, sekretariat, centralkommitté, i länsavdelningarnas styrelser och i Ungkommunistförbundet UJC samt i regeringen, statsrådet och nationalförsamlingen, se tabell sid 9
Befolkning är 11.2 miljoner, varav ca 5,2 förvärvsarbete.

Den samhällsförändring som nu pågår omfattar inte bara ekonomin utan också de sociala relationerna, ideologin, civilsamhällets institutioner, ägarförhållanden och andra juridiska aspekter liksom även etablerade hierarkier och värderingar, uppförande och sinnelag, medborgarkultur och alldeles särskilt hur villkoren för politisk verksamhet ser ut och betyder.

De politiska riktlinjerna för aktualisering av samhället är bara en dimension av en mer djupgående och omfattande process. Denna förändringsdynamik har sitt ursprung i andra hälften av 80-talet, som brukar kallas "förkristiden", med tecken på ekonomisk och social obalans, förnyelse av den politiska diskussionen och kulturdebatten och framför allt ifrågasättande av den gällande institutionella ordningen. Den vidgades och fördjupades av den plötsliga ekonomiska kollapsen i början av 90-talet och gick in i sitt nuvarande skede i början av 2000-talet. Det handlar om sociala mönster och tänkesätt, om den politiska makten och medborgarnas hållning till den, de religiösa institutionerna och den politiska samlevnaden.

Representation: ålder, kön, hudfärg, yrke

Den socioekonomiska, ideologiska och kulturella processen och synen på socialismen efter Murens fall och Sovjetunionens upplösning har ändrat det politiska samtycket, motsägelsefullt och mångsidigt, där gamla och nya sociala subjekt möts, i alla samhällsskikt, ställningar och verksamheter, åldrar, kön, hudfärg – och politiska idéer. De institutionella ledarna är inte bara drivande utan också föremål för de förändringar som pågår. Då blir också deras konkreta sociala representativitet intressant. Och därmed också denna statistiska sammanställning av andelar av befolkningen och representativitet vad gäller ålder, kön, hudfärg, yrke. Dock saknas här folkrörelserna – fackföreningsrörelsen, kvinno-, bonde-, studentrörelsen och yrkesförbunden – artister, konstnärer, författare, journalister. För en mer komplett analys måste de också tas med.

Vad denna genomgång visar hur parti- och ungdomsorganisationen med tiden uppnått mycket stor sociodemografisk representativitet i basen, men ännu inte lika mycket i högsta nationella ledningen.

Politik, institutionalisering och civilsamhället

Det är viktigt att institutionerna blir allt mer representativa, att de fungerar ännu mer demokratiskt, avspeglar samhällets mångfald som subjekt. Det behöver ske inom en laglig ram för självständighet, kollektiva

beslut och samarbete, respekt för normer och regler, för att kunna förhindra korruptionens undergrävande kraft och det maktmissbruk som uppmuntrar den. För det räcker inte bara med lag och ordning utan det behövs socialistisk, samhällelig kontroll utifrån medborgerligt deltagande.

Men civilsamhället ska inte idealiseras, dess organisationer ska inte tillskrivas en demokratisk karaktär i sig, med frihet och jämlikhet för alla. Civilsamhället är mångfaldens rike, men också ojämlikhetens, där främlingskap och mentala låsningar återskapas som vi har med oss från kolonialtiden. En ny socialistisk modell med ett sant demokratiskt enda parti kräver att avvikande röster blir ett naturligt inslag.

Kommunicerande kärll: Kuba - Latinamerika

Under årtionden har det sagts att en sant demokratisk socialism inte är möjligt så länge USA fortsätter att undergräva den. I så fall skulle vi låta USA ta vårt mål - en mer demokratisk socialism - till gisslan, fastän de inte längre kan isolera Kuba internationellt. För nu är det tvärtom, Kuba samarbetar mer med Latinamerika-Karibien och internationellt än någonsin. Mellan Kuba och förändringarna i Latinamerika och Karibien råder kommunicerande kärll. Där finns referensobjekt för nytänkande när det gäller decentralisering och lokalt engagemang, kooperativa modeller och en kvalitativ förändring av den statliga sektorn till offentlig sektor,

"Sunda förnuftets" schabloner

Som om utmaningarna inte vore stora nog måste vi också ta oss an ett antal "sanningar", befästa av rådande "sunt förnuft", sanningar som aldrig utkrävs bevis för eller sätts in i sina sammanhang. Det handlar t ex om gamla postulat om "Kubas egenart" eller om "det delade Kuba": Havana och Miami (som Öst- och Västberlin) tillsammans med nya "sanningar" om "bristen på modernitet och kosmopolitik" ("har inte Internet"), "den växande klyftan mellan unga och gamla" (där "ung" är alla mellan 15 och 59 år), den "låga utvecklingsnivån" (den låga "ekonomiska tillväxten") etc.

Utän att granska den kubanska verkligheten konkret utifrån sociala, ekonomiska och politiska indikatorer, och Kubas historiska och kulturella utveckling över tid, hoppar man direkt till modeller som skulle vara lösningen. Nu är det de asiatiska som hålls upp som modeller att kopiera: den ekonomiska marknadsmodellen med enpartisystem.

Men om vi ska tala om dem på allvar så måste vi börja med att kommunistpartiernas legitimitet i Kina och Vietnam har mindre att göra med någon ortodox marxism-leninism

FOLKLIG REPRESENTATION I POLITISKA INSTITUTIONER

ORGANISERADE KOMMUNISTER

ca 10 % av befolkningen, drygt 22 % av de förvärsarbetande
Medlemmar i PCC 2012: 769 318
Medlemmar i UJC: 405 830, Summa 1 175 148

ÅLDRAR

I Kommunistpartiet PCC:

Medlemmarnas ålderssammansättning stämmer väl överens med den vuxna befolkningen. Medianen är lite högre, men under 50 år.

40 % av medlemmarna är under 45 år och 35 % över 55, ungefär som i befolkningen. Medlemmarna i **politbyrån** är äldre, medianen är 71 år, dvs hälften är över 70.

I sekretariatet är medianen 60 år, i centralkommittén 57 år. För partisekreterarna i länsavdelningarna är medianen 47 år. Alla partiledare i de 167 kommunerna är också under 50.

I Ungkommunistförbundet UJC

75 % är 19 - 30 år och de utgör 17 % av åldersgruppen

I Regeringen och statsrådet

25 % av de 32 ministrarna är yngre än 50, medianen är 58 år.
27% av statsrådets 26 ledamöter är under 50 år.
80 % av folkmaktsordförandena i de 15 länen är under 50 år.

YRKESBAKGRUND, UTBILDNING

I **politbyrån** (22 ledamöter) är

30 % militärer varav hälften aktiva *

25 % ingenjörer och ekonomer

I regeringen är 50 % ingenjörer, 25 % ekonomer

I nationalförsamlingen är 8,1 % militärer

* De flesta är veteraner från befrielsearméns ledning, se även politbyråns ålderssammansättning, de flesta över 70 år). Bland de som valdes in 2013 hade bara en militär bakgrund.

KVINNORNA utgör 49,9 % av befolkningen

I partiet PCC utgör kvinnorna

39 % av partimedlemmarna

42 % av centralkommitténs 114 ledamöter

35,5 % av partisekreterarna i de 15 länen

I Ungkommunistförbundet, UJC är 52 % kvinnor

I Folkmakten utgör kvinnorna

49 % av parlamentsledamöterna (Nationalförsamlingen)

39 % av statsrådets ledamöter

25 % av ministrarna

48 % av ledamöterna i de 15 länsförsamlingarna

över 50 % av ordförandena i länsförsamlingarna

I arbetslivet utgör kvinnorna

78 % av åklagarna

60 % av läkarna

70 % av lärarna på alla nivåer

50 % av naturvetarna och matematikerna

70 % av ekonomerna

75 % av universitetsutbildad medicinsk personal

65 % av samhällsvetarna och humanisterna

70 % av övriga yrkesutbildade och tekniker

34 % av cheferna

53 % av cheferna inom forskning och teknisk utveckling

HUDFÄRG. Andel mörkhyade enligt egen definition

I befolkningen 35 % (10 % svarta, 25 % bruna)

I parlamentet/nationalförsamlingen 35,7 % (614 ledamöter)

I kommunistpartiet 35 % (16,5 % svarta, 18,5 % bruna)

I politbyrån 4 mörkhyade (2 svarta, 2 bruna) (11 ledamöter)

I centralkommittén 31,5 % (16,6 % svarta, 14,9 % bruna)

Partiordföranden på länsnivå 25 % (4 av 16)

I Ungkommunistförbundet 42 % mörkhyade

Olof Palmeskolan i Havanna

och statscentralistisk socialism än med deras historiska roll i kampen för oberoende och självbestämmande, försvaret för de nationella intressena och folket, och förmågan att modernisera uråldrigt fattiga jordbrukssamhällen och etniska minoriteter i stort behov av integration och höjd levnadsstandard. Och att de har brutit isoleringen och återtagit sin roll i Asien och i det internationella systemet, och uppnått omfattande samarbete med grannländerna och till och med sina gamla fiender.

Kubas modernitet

Med samma mått mätt har Kuba också uppnått en hel del. Att förväxla otillräcklig Internetanslutning, få smarta mobiler, underutvecklade transporter, obefintlig tevekabeluppkoppling, tillgång till elektroniska böcker och andra teknologiska och konsumtionsbrister med kulturell och samhällelig modernitet är att inte inse innebörden av ordet.

Kuba befinner sig mitt i den Nya världen, vars kapitalistiska relationer hade brett ut sig över hela landet; där folkflertalet är ättlingar till fattiga europeiska invandrare och afrikanska slavar, men där det starkaste kulturella inflytandet kommer från USA. Med detta har Kuba ändå en mer etniskt integrerad befolkning än de flesta länder: 75 procent lever med urban levnadsstandard, alla går i skolan 9 år, den sociala välfärden är jämförbar med den nordiska och den relativa ökningen av fattigdom (20 procent) och rasskillnader, som orsakats av den ekonomiska krisen, uppfattas som en orimlighet. Det flesta forskare är kvinnor, detsamma gäller universitetsstudenter, hälsovård, utbildning och rättsväsende. Och den politiska klassen är förnygrad, högutbildad, även på det politiska systemets allra lägsta nivåer, utbildade och fostrade i den modernitet som det var själva det socialistiska systemet som hävdade, med sina skuggsidor men också med alla sina framgångar.

Översättning och redigering Eva Björklund